

GOVORI

IZREČENI DNE 19. LISTOPADA 1899.

KOD

INSTALACIJE REKTORA

ZA

ŠKOLSKU GODINU 1899.|1900.

U

KRALJEV. HRVATSKOM SVEUČILIŠTU
FRANJE JOSIPA I.

ZAGREB.

TISAK KRALJ. ZEMALJSKE TISKARE.

1899.

GOVORI

IZREČENI DNE 19. LISTOPADA 1899.

KOD

INSTALACIJE REKTORA

ZA

ŠKOLSKU GODINU 1899.1900.

U

KRALJEV. HRVATSKOM SVEUČILIŠTU
FRANJE JOSIPA I.

ZAGREB.

TISAK KRALJ. ZEMALJSKE TISKARE.

1899.

I.

IZVJEŠTAJ

ODSTUPAJUĆEGA REKTORA

DRA. JOSIPA ŠILOVIĆA

KR. JAVNOGA REDOVITOGA PROFESORA KAZNENOGA PRAVA, KAZNENOGA
POSTUPNIKA I FILOSOFIJE PRAVA, ČLANA KR. POVJERENSTVA ZA II. DR-
ŽAVNI ISPIT PRAVNO-POVJESNI I KR. POVJERENSTVA ZA III. SUDSTVENI
DRŽAVNI ISPIT, VLADINOG POVJERENIKA I PREDSEDNIKA ISPITNOGA PO-
VJERENSTVA ZA UČITELJE STENOGRAFIJE, NARODNOGA ZASTUPNIKA U
SABORU KRALJEVINA HRVATSKE, SLAVONIJE I DALMACIJE, GOD. 1897./98.
DEKANA PRAVO- I DRŽAVOSLOVNOGA FAKULTETA.

*

Visoko štovana gospodo!
Slavna sveučilišna skupštino!

Radosna srca i s rodoljubnim ponosom uzimljem danas riječ s ove časne stolice, koju imam da ustupim svom poštovanom naslijedniku. Kr. ovo hrvatsko sveučilište, prozvano sjajnim imenom *Njegova ces. i kralj. apostolskoga Veličanstva* našega premilostivoga kralja *Franje Josipa I.*, i svečano otvoreno 19. listopada 1874. na ime *Njegova Veličanstva*, slavi danas *dvadesetpetgodišnjicu* svoga opstanka.

Ako i nije dug vijek njegova života, ako i nije još dostiglo one znamenite dobe, za koju bi se moglo reći, da je sveučilište preživjelo velik historički momenat, ipak se i dvadesetpetgodišnja perijoda, koju danas navršujemo, smatra važnim odsjekom u životu najvišega učevnoga zavoda u našoj domovini.

Shvaćajući tako ovaj znatni događaj, akademički senat nije držao uputnim, da se dvadesetpetgodišnjica sveučilišta proslavi vanjskim svečanim načinom, već se je odlučio da se skromno obavi prema ozbiljnom njegovom znanstvenom zadatku u krilu sveučilišta spomenom, kojim obično sveučilišta i znanstveni zavodi važne zgrade svoga života proslavljaju.

U tu je svrhu zaključio, da se tiskom izda *knjiga-spomenica*, u kojoj bi se prikazala povijest i razvoj sveučilišta za prvih 25 godina opstanka njegova. Ta će spomenica za kratko vrijeme izaći, te će u njoj podrobno

biti razloženi i objelodanjeni svi podaci, koji se odnose na sveučilište. Mene pako zapada častan zadatak, da se u najkrupnijim crtama osvrnem na glavne momente i zgrade u dvadesetpetgodišnjem razdoblju života sveučilišnoga.

Sveučilište je otvoreno s potpunim bogoslovnim i pravoslovnim i državoslovnim fakultetom, dok se je od mudroslovnoga fakulteta mogao otvoriti samo odio filozofičko-historički. Nu već druge školske godine vidimo većinu stolica *matematičko-prirodoslovne* struke popunjene, a treće [školske godine osnovan je u potpunoj cjelini i matematičko-prirodoslovni odio, koji se je godinu dana i prije uredio nego li mu je zakonom od 5. siječnja 1874. o ustrojenju sveučilišta određeno bilo. Matematičko-prirodoslovnom odjelu pripojili su se za kratko i nužni znanstveni prirodoslovni zavodi: *Fizikalni* se je *kabinet* odmah poslije popunjenja stolice počeo uređivati i za malo je bio potpuno ustrojen; *botaničko-fiziološki zavod*, namješten najprije u tiješnoj sobici, lijepo je, udobno i na veliko opremljen u sadašnjim svojim prostorijama. Ako i nešto kasnije, botaničkomu je zavodu prirastao divan *botanički vrt*, ukras grada Zagreba i ponos našega sveučilišta, kakovim se i starija i veća sveučilišta u našoj monarkiji ne mogu podičiti. *Kemički laboratorij*, potisnut s početka u privatnu kuću, raspolaže sada krasnom samostalnom zgradom u najlijepšem prijedjelu grada.

Godine 1882. priveden je u život *farmaceutički naučni tečaj* i pripojen mudroslovnom fakultetu, a s tim u savezu ustrojen je kasnije *farmakognostički zavod*, također ukusno uređen u zgradi kemičkoga laboratorija.

Napokon je zakonom o promicanju narodnoga gospodarstva utijelovljena mudroslovnom fakultetu *kr. šu-*

marska akademija, te prije godinu dana otvorena *šumarska obuka* u istom fakultetu.

Samostalnoga *zoologičkoga, mineralogičkoga i geologičkoga* zavoda sveučilište doduše još nema, te se ono služi zbirkama u dotičnim odjelima zemalj. narodnoga muzeja; no i ovi imadu svoj sadašnji razvitak zahvaliti naučnomu svomu spoju sa sveučilištem.

Ako još spomenem, da se je upravo na koncu dvadesetpetgodišnje perijode počeo uređivati zavod za *higijenu i anatomiju*, sa zadovoljstvom i radošću mogu konstatovati, da je mudroslovni fakultet, koji se svugdje radi velikih materijalnih potreba sporije razvija, najprečim uredbama opskrbljen.

Prepuštajući našoj „spomenici“, da opširnije govori o raznim uredbama i organizatornom radu, koji se je u sveučilištu razvio, ja ću o jednom i drugom samo letimice izvijestiti.

Prve školske godine uređen je posebnim zakonom *izbor rektora*, a tekom prvih triju školskih godina izdani su propisi i naredbe *o strogim ispitima, o teoretičkim državnim ispitima pravnika, o učiteljskim ispitima za srednje škole, zatim o disciplinarnom redu, o ispunjavanju vjerozakonskih dužnosti za slušače; na dalje god. 1879. o habilitaciji privatnih docenata, a godine 1882. o nostrifikaciji doktorata.*

Iste je godine s ustrojem farmaceutičkoga tečaja proglašena *naučna osnova i ispitni red za magisterij farmacije*, a god. 1886. uređeni su *privremenim statutima seminari* na pravoslovnom i državoslovnom te mudroslovnom fakultetu, kojima je prirastao god. 1896. *pedagogički seminar* na posljednjem fakultetu.

Mnogi od ovih propisa podvrgnuti su kasnije *reviziji*, a kad je dvadesetpetgodišnje iskustvo pokazalo, da i zakon o ustrojstvu sveučilišta od 5. siječnja 1874.

treba u gdjekojem pravcu ispraviti, preinačene su neke ustanove njegove *zakonskom novelom od 6. listopada 1894.*, kojom se je u glavnom reformirao pravno-povjesni teoretički državni ispit, za tim oblik naukovine promijenio i materijalni položaj profesorskoga i činovničkoga osoblja uredio.

U posljednjem petgodištu uređeni su *predispiti* iz *staroklasičnih jezika, staroklasičke historije i arheologije* na mudroslovnom fakultetu, za tim naučne discipline novim profesorskim i učiteljskim stolicama proširene, nove osnovke za uspješan napredak udarene, i uopće na kraju dvadesetpetgodišnjice organizacija u postojećim trim fakultetima *potpuno dovršena i usavršena.*

Našu nam radost još jedino muti, što ni na koncu dvadesetpetgodišnjice ne možemo pozdraviti *otvorenje medicinskoga fakulteta*, kojim bi se upotpunio organizam našega sveučilišta.

Najtoplija je naša želja, da se zapreke, koje stoje na putu oživotvorenju medicinskoga fakulteta, što prije uklone, a kako je i vis. naše zakonodavno tijelo i vis. kr. zem. vlada pokazala sjajnim primjerom, da joj je pred očima ta vruća želja naroda, mi se pouzdano nadamo i skorom otvorenju medicinskoga fakulteta.

Milošću i blagonaklonošću *Njegova Veličanstva* odlikovano je i usrećeno kralj. ovo sveučilište u više prigoda. Odmah druge školske godine nadarilo je *Njegovo Veličanstvo* sveučilište *insignijama* za njegove akademičke funkcionare, sastojećim od sveuč. žezla i četiriju zlatnih lanaca, jednoga za rektora, a tri za tri dekana postojećih fakulteta.

Kad je *Njegovo Veličanstvo* slavilo god. 1879. prvi *srebrni pir*, opredijelilo je premilostivo od osnovanih stipendija za slušače najviših zavoda u našoj monarkiji *tri stipendija u zlatu* za slušače našega sveučilišta.

Smatrajući *Njegovo Veličanstvo* preblagostivo, da nagrada s najvišega mjesta mora biti najvećim poticalom napretku u naucima, dozvolilo je g. 1894. premilostivo, da sveučilište može izvrsne kandidate promovirati „*sub auspiciis Regis*“ na časti doktorske, te je ovakovom svečanom promocijom jedan kandidat već i promaknut, a za malo će se i drugi promaknuti na doktorat prava.

Sveučilište je napokon počašćeno bilo, da primi u svojim prostorijama najprije god. 1888. *Njegovu Visost* blagopokojnoga *prijestolonaslijednika Rudolfa*, *Njezinu Visost* prejasnu *Njegovu* suprugu *nadvojvodkinju Stefaniju* i prejasnoga *nadvojvodu Otona*.

Godine pako 1895. doživjelo je hrvatsko sveučilište naj sretniji čas svoga života *previšim posjetom*, kojim je udostojalo *Njegovo Veličanstvo* naš premilostivi kralj *Franjo Josip I.* preblagostivo usrećiti sveučilište.

Kako je hrvatsko sveučilište samo u divnom skladu kraljevske blagonaklonosti i postojane brige visoke kr. zem. vlade, kao i u znanstvenom radu svojih profesora i marljivom pregnuću svojih slušača našlo zdrave uvjete svomu razvitku, može ono prvu svoju dvadesetpetgodišnjicu zaključiti s uvjerenjem, da je u prvom razdoblju svoga života gledalo časno i savjesno zadovoljiti svomu uzvišenomu zadatku, i da je ono stvorilo hrvatskomu narodu središte, koje mu daje veleugledno mjesto u redu prosvijetljenih naroda.

Prva je generacija udarila temelj, podigla zgradu i postavila krov sveučilištu. Iduće generacije treba da se brinu za održavanje te građevine, da joj opseg prema ukazanim potrebama proširuju, i da nutarnji njezin uređaj solidnim materijalom opskrbljuju.

Na mladima ostaje, da taj rad tako dostojno nastave, kao što su ga stariji započeli.

Završujući prvu perijodu svoga vijeka, mi veselo stupamo u drugu s pouzdanom nadom, da će nam na dobro priređenu tlu rad biti savršeniji, da će nas ljubav naroda i dalje zagrijavati i hrabriti, i da će visoka zaštita i potpora nadležnih vlasti i unaprijed pratiti naše djelovanje.

U to ime Bog pomogao.

O *naukovnoj godini 1898./99.*, u kojoj sam imao čast da stojim na čelu ovom zavodu, imam da u kratko izvijestim ovo.

Na prvom mi je mjestu spomenuti neke *promjene u profesorskom i učiteljskom osoblju.*

Žalim, što u prvom redu moram da se sjetim žalosnoga slučaja, koji se je desio u sveučilištu. Dne 6. svibnja t. g. preminuo je *dr. Juraj Dočkal*, kralj. javni redoviti profesor biblijskih nauka staroga zavjeta na bogoslovnom fakultetu, naš prošlogodišnji prorektor, a god. 1897./98. rektor magnifik ovoga sveučilišta kao i god. 1894./95. dekan bogoslovnoga fakulteta, — u naponu muževne dobe, navršivši tek 44. godinu svoga vijeka. Učiteljujući u ovom sveučilištu od godine 1891. ponajprije kao izvanredni, a za tim kao redoviti profesor, on ostavlja krasnu uspomenu uzorna svećenika, vrsna nastavnika, zauzetnoga prijatelja mladeži i prijaznoga sudruga i akademičkoga funkcionara, koji je umio vršiti svoje dužnosti s tankočutnim obzirom i taktom. Odlikovan u više navrata crkvenim častima i službama, upravljao je on dulje vremena kao ravnatelj nadbiskupskim sirotištem u Zagrebu, u kojem si je svojstvu također stekao priznanje svojih duhovnih glavara, a zahvalnost povjerenoga mu mladoga naraštaja. Sa svojim predšasnikom na časnom ovom mjestu ja se opraštam sa željom, da mu zemlja bude lahka, a uspomena među nama draga! Slava mu!

U oči ove školske godine ostavio je sveučilište stariji naš kolega *dr. Karlo Zahradnik*, kr. javni redoviti profesor matematike na mudroslovnom fakultetu, prihvativši ponudenu mu profesorsku stolicu na istom ustrojenoj češkoj tehnici u Brnu. Hrvatsko ga je sveučilište prije 23 godine rado u svoje okrilje primilo, pa sada žali, da ga tako nenadano ostavlja, tim više, što u njem gubi veoma zaslužnog učitelja, vrlo druga i priznata naučnjaka i plemenita čovjeka.

U fakultetu *bogoslovnom* imenovan je previšim riješenjem od 30. rujna 1899. kralj. javni izvanredni profesor uvodnih znanosti u novi zavjet napose i tumačenja sv. pisma novog zavjeta iz vulgate i iz izvornoga teksta *dr. Rudolf Vimer* kr. javnim *redovitim* profesorom. Stolicu crkvene povijesti *suplova*o je i prošle školske godine *dr. Mirko Marchetti*, a po smrti profesora dra. Jurja Dočkala stolicu biblijskih nauka staroga zavjeta i jezika hebrejskoga, u II. poljeću *dr. Mijo Medjimorec*.

U fakultetu *juridičkom* imenovani su previšim riješenjem od 2. veljače 1899. kr. javni izvanredni profesor građanskoga parbenoga i izvanparbenoga postupnika *dr. Dragutin Čupović* kr. javnim *redovitim* profesorom, a privatni docenat *dr. Ljudevit pl. Andrassy* kr. javnim *izvanrednim* profesorom rimskoga prava. *Suplencija* nepopunjene još stolice upravne nauke i upravnoga prava povjerena je bila prošle školske godine kr. javnom redovitom profesoru *dru. Josipu Pliveriću*.

U *mudroslovnom* fakultetu imenovani su također previšim riješenjem od 2. veljače 1899. privatni docenti *dr. Hinko pl. Hranilović* i *dr. Stjepan Tropsch* kr. javnim *izvanrednim* profesorima, i to prvi za stolicu geografije, a drugi za stolicu njemačkoga jezika i literature, koje su stolice oni od prije suplovali. Previšim pako riješenjem

od 3. svibnja 1899. promaknut je kr. javni izvanredni profesor farmakognosije *dr. Julije Domac* na kr. javnoga *redovitoga* profesora.

Venia legendi podjeljena je profesoru kr. donjogradske gimnazije zagrebačke *dru. Juliju Goliku* za povijest rimskoga pjesništva od najstarijih vremena do smrti cara Augusta, a profesoru gimnazije gospičke *dru. Stjepanu Gjurašinu* za morfologiju i sistematiku bilja. Privatni docenat *dr. Lazar Car*, zamjenjujući već dulje vremena profesora zoologije *Spiridijona Brusinu*, postavljen je i za prošlu godinu *suplentom* toga predmeta, pošto je ponovo produljen dopust istomu profesoru za uređenje zbiraka u zoologičkom narodnom muzeju. Isto je tako imenovan *suplentom* stolice za hrvatski jezik i književnost profesor kr. gornjogradske gimnazije zagrebačke *dr. Đuro Šurmin*. I jedino još ne zapremljeno *lektorsko* mjesto za engleski jezik popunjeno je prošle godine profesorom kr. realne gimnazije zagrebačke *Aleksandrom Lochmerom*.

Napoko su za šumarsku obuku imenovani ovi novi *učitelji*: Privatni docenat u juridičkom fakultetu *dr. Juraj Vrbanić* učiteljem narodnoga gospodarstva i financijalne znanosti. Profesor kralj. gornjogradske gimnazije zagrebačke *Antun Korlević* učiteljem šumarske zoologije i entomologije mjesto profesora dra. Augusta Langhoffera, koji je riješen istoga učiteljskoga mjesta. Profesor kralj. zagrebačke realne gimnazije *Franjo Šandor* učiteljem mineralogije i petrografije. Kr. kotarski inžinir u Križevcima *Vinko Hlavinka* učiteljem geodezije i tehničkih struka. Profesor kr. gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima *Ivan Partaš* učiteljem kulture, povijesti i literature šumske kao i dendrometrije. I konačno kralj. vladin povjerenik za gospodarstvo *Oton Frangeš* učiteljem ribarstva i općega gospodarstva. Ova potonja trojica do-

bila su ujedno naslov profesora i uvršteni su u VIII. nadnevni razred.

Po tom je *učiteljevao* u školskoj godini 1898./99. ovaj broj *učiteljskih sila*:

U I. poljeću u sva tri fakulteta 60, i to: redovitih profesora 29 (u bogoslovnom fakultetu 4, u pravoslovnom i državoslovnom 8, a u mudroslovnom 17), izvanrednih profesora 7 (u bogoslovnom fakultetu 3, u pravoslovnom i državoslovnom 2, a u mudroslovnom 2), privatnih docenata 13 (u pravoslovnom i državoslovnom fakultetu 3, a u mudroslovnom 10), lektora i učitelja 9 (u bogoslovnom fakultetu 1, u pravoslovnom i državoslovnom 3, a u mudroslovnom fakultetu 5) i 2 suplenta (po 1 u bogoslovnom i pravoslovnom i državoslovnom fakultetu). Svi su ovi držali 114 kolegija.

U drugom pako poljeću bilo je 66 učiteljskih sila: redovitih profesora 29 (u bogoslovnom fakultetu 4, u pravoslovnom i državoslovnom 9, a u mudroslovnom 16), izvanrednih profesora 9 (u bogoslovnom fakultetu 3, u pravoslovnom i državoslovnom 1, a u mudroslovnom 5), privatnih docenata 14 (u pravoslovnom i državoslovnom fakultetu 5, a u mudroslovnom 9), lektora i učitelja 12 (u bogoslovnom fakultetu 1, u pravoslovnom i državoslovnom 3, a u mudroslovnom 8) i napokon 2 suplenta (u bogoslovnom i mudroslovnom fakultetu po 1). Ovi su držali 111 kolegija.

Zanimiva je prispodoba između broja učiteljskih sila, naučajućih prije 25 godina, i današnjega. U drugom semestru školske godine 1874./75. obuhvaćalo je sveučilište samo 25 učiteljskih sila, dok je broj učitelja u II. poljeću školske godine 1898./99. narastao — kako spomenusmo — na 66, t. j. na povišicu od 164%. Ta činjenica najbolje dokazuje, kako se je naučno obzorje

u razmjerno kratkom vremenu proširilo, i kako ono ima služiti dobrim znakom i za buduće razvijanje.

I broj *slušača* poskočio je prošle godine do tolike visine, koje do sada još nikada sveučilište dostiglo nije. U I. poljeću naime bijaše u sva tri fakulteta 657 slušača, i to: 537 redovitih (naime 78 teologa, 359 pravnik, 71 filozof i 29 šumara), za tim 79 izvanrednih (9 teologa, 59 pravnik i 11 filozofa) i 41 farmaceut. U II. pako poljeću bilo je svih zajedno 600, i to opet 537 redovitih (76 teologa, 372 pravnik, 69 filozofa i 20 šumara), 22 izvanredna (9 teologa, 6 pravnik i 7 filozofa) i 41 farmaceut.

Od školske godine 1897./98. povećao se je broj slušača za 93.

Isti radostan pojav, kao kod učiteljskoga osoblja, opažamo i kod frekventacije slušača. U I. poljeću školske godine 1874./75. polazilo je 290 slušača sveučilište, dok ih je u I. poljeću školske godine 1898./99. upisano bilo 657, dakle za 126·5% više nego prije 25 godina. Takov porast malo koje našem slično sveučilište može zabilježiti, te nam taj porast najbolje svjedoči, koliko je u našem narodu ljubavi k sveučilištu, a ujedno nam služi dokazom, da je sveučilište steklo lijep glas i izvan domovine, jer ga i inozemci ponajviše naši plemenski srodnici iz Srbije, Bugarske i Crne Gore počimaju brojnije posjećivati.

Kako su sveučilišni slušači napredovali, pokazuju nam ovi *uspjesi*, polučeni na *ispitima*: U *bogoslovnom* fakultetu položilo je 12 apsolviranih bogoslova zaključne ispite. U fakultetu *pravoslovnom* i *državoslovnom* položili su prvi pravno-povjesni državni ispit od 121 prijavljenog kandidata njih 107, drugi pravno-povjesni državni ispit od 85 prijavljenih kandidata 75, zatim pravno-povjesni državni ispit po starim propisima 4 kandidata

i pravno-povjesni državni ispit za hrvatsko-ugarske ne-državljanke 6 kandidata. Treći pako sudstveni državni ispit načinili su od 61 prijavljenog kandidata njih 58, i napokon četvrti državoznanstveni državni ispit 63 kandidata. Uspjeh ovih ispita bijaše što odličan, što dobar i što dovoljan.

U fakultetu *mudroslovnom* od 22 kandidata, koji su se prijavili za profesorski ispit, osposobljena su petnaestorica, da predavaju u svim razredima srednjih škola, a šestorica, da predavaju u nižim razredima srednjih škola. |

Stroge ispite položilo je 7 bogoslova, 69 pravnik i 12 filozofa. Na *čast doktorsku* promovirani su 1 bogoslov, 15 pravnik i 4 filozofa. *Magisterij farmacije* polučilo je 17 farmaceuta.

Od *naukovine* bijahu u oba semestra *oprošteni* svi teolozi. Od pravnik i filozofa u prvom su semestru bila 272ica oproštena od plaćanja cijele naukovine, a 29 od plaćanja polovice naukovine, u drugom pako semestru 314 od cijele, a 6 od polovice.

Na *stipendije i potpore* podjeljeno je 28.490 for. 75 nč. (desetorici bogoslova 601 for., devedeset i dvojici pravnik 17.514 for. 75 nč. i pedeset šestorici filozofa 10.375 for.). Od toga je vis. kr. zem. vlada podijelila iz zemaljskih sredstava 14.540 for., a iz privatnih i obiteljskih zaklada, za tim od gradskih i imovnih općina podjeljeno je 13.950 for. 75 nč.

Načelo, da se u sveučilištu ima ogledati sav intelektualni život našega naroda, i da mu se imadu povjeriti sve one funkcije, koje po svojoj naravi spadaju u njegov djelokrug, našlo je izraza u naredbi preuzv. g. bana od 26. travnja 1899. broj 2093, *kojom se uređuje ustrojstvo i opredjeljuje djelokrug povjerenstva za priznanje u inozemstvu stečenih doktorskih diploma medi-*

cine. U tom povjerenstvu zauzima sveučilište najčasnije mjesto, jer je po spomenutoj naredbi predsjednik toga povjerenstva sveučilišni rektor, odnosno prorektor.

Kao što već nekoliko godina, tako je i prošle godine *madžarska akademija* znanosti namijenila jedan primjerak znamenitoga svoga djela „*Monumenta Hungariae historica*“ jednom slušaču filosofije. Taj je poklon ovaj put zapao kandidata historije *Milana Šuflaja*.

Na veliku utjehu naše oskudne akademičke mladeži osvanulo je prošle školske godine u kolu humanitarnih društava i započelo svoje djelovanje novo društvo, kojega je osnutak već prošle godine s ove stolice oglašen. Prikupivši lijepu glavnicu od 48.000 for. otvorila je „*hrvatska mensa academica*“ svoje čedne prostorije, da opskrbi zdravom hranom oskudnu sveučilišnu mladež.

Kako će se skoro o tom društvu na drugom mjestu opširnije govoriti, ja ću sada samo u kratko spomenuti, da je društvo našlo u svim slojevima zemlje lijep odziv, koji mu je omogućio, da je od 15. veljače do 31. srpnja o. g. moglo uzdržavati do 47 gosti.

Ne mogu propustiti da već sada ne istaknem, veledušnu potporu vis. kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, kojom je priskočila društvu najpripravnije u pomoć, te ga već u prvom početku riješila velikih briga i troškova. Ponajprije je blagohotno ustupila prikladne prostorije u obrtnoj školi, koje je na svoj trošak za svrhe mensae academicae priredila, a povrh toga je društvu podijelila pripomoć od 600 for. za menzine goste.

Po svojoj dužnosti kao prošlogodišnji predsjednik mensae ja prinosim preuzv. g. banu *Dragutinu* grofu *Khuen-Hederváry-u* i presv. g. odjelnomu predstojniku *Arminu Paviću* najtopliju hvalu na voledušnoj toj potpori, kojom su uskorili otvorenje mensae i ujedno pribavili znatnomu broju slušača uživanje besplatne hrane.

K jednu mi je zahvalno spomenuti, da su prošle godine još ovi odličnici pristupili društvu kao članovi zakladatelji: Veleugledni građanin zagrebački i veleposjednik g. *Eduard Prister* s prinosom od 5000 for. Blagopokojni kralj. sveučilišni profesor *dr. Janko Čakančić* s polovinom svoga imetka, koja iznosi 3000 for. Za tim s prinosima po 1000 for.: preuzvišena gospoda ban *Dragutin* grof *Khuen-Hederváry*, nadbiskup *dr. Juraj Posilović* i biskup *dr. Josip Juraj Strossmayer*, presvijetla gospoda *Gustav* grof *Normann-Ehrenfelski* i *Ljudevit* barun *Vranyczany* kao i rodoljubni naši gradovi *Zagreb* i *Karlovac*.

O izdašnim i stalnim potporama zavisit će daljnji uspjeh društva, koje svakom rodoljubu i prijatelju sveučilišta, dotično siromašne sveučilišne mladeži, najtoplije preporučam, jer je prevelik broj oskudnika, koji kuca na vrata društva, a ova se žalibože radi pomanjkanja sredstava ne mogu svakomu potrebnomu otvoriti.

Humanitarna akademička društva *hrvatsko potporno* i *srpsko* po svojim su silama također lijepo mensu akademičku potpomogla. Ja stavljam sveukupnoj akademičkoj omladini na srce i živo joj preporučam, da i uz ovu plemenitu ideju, ostvarenu njoj na korist, prione isto takovim zanosom, kao što ona znade za sve plemenite i domoljubne ciljeve.

Kr. sveučilišna biblioteka imala je na raspolaganje škol. god. 1898./99. za nabavu i vezanje knjiga 6.155 for. 49 nč., te je što kupom (1131 svez.), što dužnim otiscima (450 svez.) i darovima (1803 svez.) porasla za 3.384 sveska knjiga, tako, da sada broji naša biblioteka 103.895 svezaka knjiga.

Među dobročiniteljima *kr. sveučilišne biblioteke* u prošloj godini spomenuti nam je naročito *vis. kr. zem. vladu, odio za bogoštovje i nastavu*, koja je ovoj biblio-

teci iz svoje biblioteke odstupila 62 izabrana djela u 232 sveska; za tim presv. gospodina *Ljudevita* baruna *Ožegovića*, vlastelina u Gušcerovcu kraj Križevaca, koji je poklonio biblioteci lijepu zbirku knjiga, većinom iz ostavine pokojnoga *Ljudevita* grofa *Sermagea*, i to 247 djela u 859 svezaka. Isto je tako nadario prošle godine našu biblioteku lijepom zbirkom novijih medicinskih knjiga i časopisa, i to sa 317 djela u 550 svezaka, velemožni gosp. umir. vladin tajnik i predsjednik zbora liječnika kraljevine Hrvatske i Slavonije *dr. Ladislav Rakovac*, dočim je sam „zbor liječnika“ i prošle godine za nabavu četiriju medicinskih časopisa, na koje je biblioteka predbrojena, platio predbrojbu, a k tomu je još iz svojih sreštava popunio u biblioteci neke serije starijih medicinskih časopisa. I tako već sada po malo pritiču biblioteci knjige, koje će joj trebati, kada se osnuje medicinski fakultet.

Neka plemenitim darovateljima bude s ovog mjesta izrečena najtoplija hvala.

Poraba biblioteke porasla je i prošle godine. Tečajem deset školskih mjeseci rabilo je u velikoj bibliotečnoj čitaonici 23.707 osoba 37.977 svezaka, a osim toga bilo je od 1968 osoba kući uzajmljeno 3498 svezaka knjiga.

Kako još jedan važan posao u sveučilišnoj biblioteci nije izveden, bez kojega je poraba njezina znatno otežčana, odredila je vis. kr. zem. vlada, da se u sveučilišnoj biblioteci provede *katalogisanje knjiga po strukama*, kojim bi se poraba toga zavoda nauci pristupnijom učinila. Ja se pouzdano nadam, da će vještini, iskustvu, marljivosti i okretnosti sveučilišnoga bibliotekara poći za rukom, da to djelo u što kraćem vremenu kraju privede, jer ni malo ne sumnjam, da će vis. kr. zem. vlada dodijeliti biblioteci u tu svrhu nuždan broj vrsnih sila. Prošle su godine već prve priprave u svrhu katalogisanja učinjene.

Od prošlogodišnjega osoblja u sveučilišnoj biblioteci dvije su sile ostavile biblioteku, i to bibliotečni pristav II. razreda *dr. Stjepan Ortner*, koji je imenovan kr. kotarskim pristavom II. razreda kod kr. kotarske oblasti na Sušaku, i srednjoškolski učitelj *Mato Seger*, koji je bio pridijeljen biblioteci za izrađivanje hrvatske bibliografije, pak je prešao opet u srednjoškolsku službu. Napokon je bibliotečni pristav II. razreda *dr. Velimir Deželić* promaknut na bibliotečnoga pristava I. razreda.

O *kr. botaničkom zavodu i vrtu* imadem da izvijestim ovo:

Naredbom vis. kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu od 31. siječnja 1899. br. 1613 izdan je „statut“ za te zavode, kojim se uređuje služba u njima te ustanovljuju prava i dužnosti namještenoga osoblja. U smislu toga statuta stalno je u službi potvrđen botanički vrtar *Viteslav Durhanek* i uvršten u X. činovni razred s pravom na kvinkvenalno doplatke i stan u naravi. Asistentom zavoda postavljen bje slušač filosofije *Ivan Šarić*.

Najlijepši napredak u uređenju botaničkoga vrta tijekom minule godine imademo da zahvalimo vis. kralj. zem. vladi, koja je žrtvovala znamenite svote, te su u vrtu dograđena dva nova toplika za uzgoj eksotičkoga bilja s troškom od 16.000 for., a pored ovih dograđena je dužinom sjeverne strane vrta i u arhitektonskom pogledu vrlo ukusna željezna ograda, koja je uresom ne samo vrtu samome, nego i onome dijelu grada, koji se u onoj okolini razvija. Trošak za tu ogradu iznosio je 18.000 for. Napokon izvedene su neke pomanje adaptacije kako u starim toplicima tako i u vrtlarskoj kući.

Opće sveučilišna zaklada iznosila je prema iskazu računarskoga ureda kralj. zem. vlade na koncu godine 1898. glavnicu od 585.812 for. 24½ nč., a *zaklada medicinskog fakulteta* glavnicu od 629.784 for. 86 novč.

Zemaljski je proračun i za god. 1898. pridonio u ovu zakladu svotu od 10.000 for.

Ostavljajući ovu časnu stolicu, dužnost mi je, da se zahvalim Vama, velecijenjena gospodo drugovi, koji ste me svojim povjerenjem počastili i podigli na ovo mjesto. Hvala Vam na požrtvovnom trudu, koji ste i prošle godine kao i prijašnjih ulagali oko napretka ovoga najvećega hrvatskoga prosvjetnoga zavoda. Napose izričem svoju usrdnu hvalu članovima akademičkoga senata, kojega krepkoj potpori i mudrom savjetu imadem da zahvalim, što sam mogao prema svojim slabim silama barem donekle zadovoljiti svome koli uzvišenom toli i teškom zadatku. Hvala i Tebi, hrvatska akademička mladosti, što si me sa ljubavlju i pouzdanjem susretala, te moje upute i savjete, kojima bijaše jedina svrha Tvoj napredak i Tvoja dobrobit, rado primala i uvažavala.

Napokon mi je izvijestiti, da su izaslanici svih fakulteta u sjednici od 3. srpnja 1899. izabrali rektorom magnifikom za tekuću godinu 1899./1900. kr. javnoga redovitoga profesora pedagogike i teoretičke i praktičke filosofije *dra. Đuru Arnolda*, koji je izbor visoka kralj. zem. vlada otpisom od 12. srpnja 1899. potvrdila.

Velemožni gospodine rektore! Izvolite zauzeti ovu najvišu akademičku stolicu, a s njom ujedno primiti znakove najviše akademičke vlasti, koje Vam predajem sa srdačnom željom, da Vam rektorovanje bude na korist, sreću i slavu hrvatskoga sveučilišta!

